

RINGKÄIGUD KEILAS

6.

Eduard Vilde oli Keila kandiga seotud mitmel moel

Kirjanik Eduard Vilde elas mitmel aastal Karjakülas ja oma viimase suve veetis õe juures Keilas.

KADRI ALLER
KODULOOHUVILINE KEILALANE

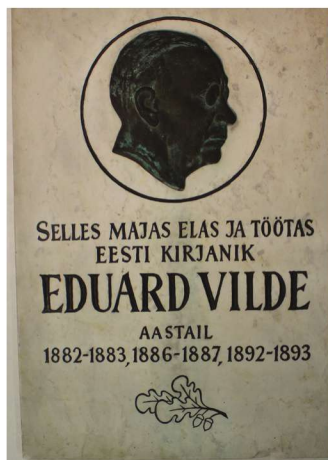
Armastatud Eesti kirjanik Eduard Vilde (1865-1933) olla nooruspõlves olnud elurõõmus ning boheemlaslik nalja- ja napsumees, kellele polnud tundmata väikesed prassingud, kõrtsikaklused ja muud seiklused. Keila ja selle lähiümbrusega oli austatud sulesepp seotud üsna mitmel moel.

Esiteks elas Vilde 19. sajandi lõpul noore mehena mitmel aastal Keilast 3 km kaugusel asunud Karjaküla mõisas, sest seal töötasid tema vanemad. Häärberis olid veel 1970. aastatel korterid, kuid 1990. aastateks oli hoone lagunened ja rüüstatud ning läks seetõttu lammutamisele. Endine mõisapäevakõrvalhoone varematega on siiski ka tänapäeval hoomatav. Härrastemajas avati 1962. aastal Vilde tubamuuseum, mis sisustati Vildet omal ajal ümbritsenud mööbliga. Lisaks oli vaatamiseks välja pandud kirjaniku emale Leenale ja õele Augustele kuulunud esemeid. Sissepääs oli tasuta ning tubamuuseum avati Karjaküla sovhoosi töötajate, sealhulgas direktor L. Jõeranna initsiatiivil. Lisaks kinnitati Vana-Karjaküla mõisa härrastemaja seinale 1960. aastatel kirjaniku bareljeefiga tahvel, millel oli kiri „Selles majas elas ja töötas Eesti kirjanik Eduard Vilde aastatel 1882-1883, 1886-1887, 1892-1893“.

ard Vilde aastatel 1882-1883, 1886-1887, 1892-1893“. Täna on nimetatud tahvel hoiul Harjumaa Muuseumis. Tubamuuseumi esemed aga oleval ühe keilalase sõnul viidud Tallinna Kadriorus olevasse Eduard Vilde muuseumisse.

Millist rolli mängisid Karjakülas veedetud aastad Eduard Vilde loomingus? Siin kirjutab sõnakunstnik oma esimesed jutustused „Kurjal teel“, „Kaks sõrme“ ja „Musta mantliga mees“. Karjaküla mõisaolustikku ja kohalikke inimesi on ta aga kirjeldanud romaanis „Mäeküla piimamees“. Asub ju Karjaküla künka lael – sellest ka pseudonüüm Mäeküla. Vana-Karjaküla mõisahärra Otto von Klugen oli teose mõisniku Ulrich von Kremeri prototüübiks. Teised tegelaskujud võtsid üle jooni kohalike külaelanike. Süžee – mõisasaksa suhe eesti soost talunaisega – oleval aga ainet saanud Lehola mõisas toimunud sündmustest. Vilde oleval armastanud oma teoseid kirja panna ühe varjuka kase all istudes. Too puu asus praeguse Karjaküla veetorni kõrval, kuid vana kask pole säilinud, asemele on istutatud uus. Sinna samasse püstitati ilmselt 1960. aastatel Vildele mälestuskivi, mis on oma kohal alles ka praegu.

1887. aastal on sulemeister ajalehes Postimees kirjeldanud

vürsti ja vürstinna Volkonski külaskäiku Keila näitusemüügile-laulupeole, kus vürstipaar oleval sattunud vaimustuse eesti kooride lauludest ja pillimängust. Ka Vildel endal ei tule ürituse kirjeldamisel kiidusõnadest puudu: „Keila lõbus näitemüük näitas, kura rahvas sarnast pidu väga korralikult walmistada ja ka sellest osa wõtta mõistab. Kibedast töö-ajast hoolimata tegiwad

1. Vana-Karjaküla häärberi seinal asunud mälestustahvel bareljeefiga
2. 1990. aastatel lammutatud Vana-Karjaküla häärber, kus asus Eduard Vilde tubamuuseum
3. Mälestuskivi Karjakülas kohas, kus kasvas Vilde kask

FOTOD: KADRI ALLER JA HARJUMAA MUUSEUMI KOGU

peremehed, ametmehed, teenijad päewade kaupa pidupaiga ehitamise ja ehtimise kallal tööd. Piduluba muretsemise juures nähti waewa, laulu- ja mängukooride tellimine tegi tüli, lippude ja ehte-asjade toimetamine, näitelawa ehitamine, istmete tegemine, materjali muretsemine – kõik see wõttis aega, nõudis tööd, aga selle pääle, isegi oma enese kulu pääle, ei waadanud keegi. Tänuks oli pidu toimetajatele ainult, et rahwas näitemüügist suurel hulgal ja korralikul olekul osa wõttis. Laul ja mäng

vel on tänapäeval tõenäoliselt krundiomanike valduses.

Niisi oleme Keilas ja lähiümbruses kokku saanud juba neli Vildega seotud mälestustahvlit või objekti: tubamuuseum ja mälestustahvel Vana-Karjaküla häärberis, mälestuskivi Karjakülas Vilde kase endises kasvukohas ja Keilas Landbergide majal asunud mälestustahvel. Aga see pole veel sugugi kõik – üks kaudselt Vildega seotud mälestustahvel on veel! Nimelt kinnitati Kulnas ühe taluelamu seinale 14. juunil 1963. aastal järgmise kirjaga mälestustahvel: „Siin end. Tõnsu talus viimistles Eesti kirjanik Eduard Bornhöhe 1893. aasta suvel oma ajaloolise jutustuse „Vürst Gabriel““. Nimetatud talus elas Eduard Bornhöhe (1862-1923) õde Pauline Trass, kelle juures Bornhöhe viibis suvel enne „Vürst Gabrieli“ ilmumist. Ja lisaks surematute teoste nagu „Tasuja“ ja „Vilju võitlused“ kirjutamisele oli Bornhöhe ka Eduard Vilde tädipoeg. Kui palju kirjanduslikku talenti ühes suguvõsas!

Kasutatud kirjandus:

- „Harju rajooni ajaloo- ja kultuurimälestised“. Sari „Kaitstavad mälestised“. Koostaja Elga Vainu. Tallinn, kirjastus Eesti Raamat, 1988.
- Heino Gustavson „Keila“. Sari „Oma silmaga“. Tallinn, kirjastus Eesti Raamat, 1979.
- Postimees, nr. 38, 12.09.1887.
- Sirp ja Vasar, nr. 32, 10.08.1962.
- Raamatukogu Uudised. Harju Maakonnaraamatukogu infoleht. Nr. 78, 03.2015.

HUVITAV

Noortevahetusega Slovakkias

11 Keila Kooli õpilast osales Erasmus+ noortevahetuses Slovakkias.

GRETE RATTASEPP

Noortevahetus toimus 8.-19. oktoobrini idüllilise maastikuga Slovakkias Počuvadlos ning noori tuli kokku Leedust, Slovakiast ja Eestist. Keila Koolist osalesid projektis 11. ja 12. klasside õpilased, kokku üksteist koolinoort.

Erasmus+ on programm noortele, kes soovivad lühikest aega õppida välismaal ja saada juurde uusi kogemusi.

Vahetusprojekti teemaks oli konfliktide vahendamine (inglise keeles *mediation*). *Mediation* õpetab, kuidas vahendaja abil leida konfliktisituatsioonides olevate inimeste

jaoks positiivsed ja sobivad lahendused. Projekti vältel valmis ka video, mis võttis kokku meie kümnapäevase noortevahetuse.

Nädal algas grupivaimu tekitamise ja usalduse loomisega projektis osalejate vahel, mis tähendas nime õppimist ja seda lihtsustavaid mängu. Õppetunde oli päeva jooksul neli ning iga tund kestis 1,5 tundi. Esimesed päevad olid kergemad, et saaksime õppida üksteist tundma ning tutvuda teiste maade kultuuridega. Nimede õppimine läks alguses üsna raskelt, hiljem jäid need juba niisama meelde. Iga õppetunni alguses oli mäng ehk virgutus, mis pani tööle aju ja keha. Pärast mängu oli kas teooria või anti ülesandeid, mis vajasisid koostööd. Õppetunnid olid lõbusad, sest alati saime nii teema kui kaastlaste kohta teada midagi uut.

Počuvadlo ümbruses on imeilus loodus

FOTO: ERAKOGU

Tegime rollimänge, erinevaid esitlusi ning valmistasime ise tunde ette. Tundides saime endale salajase kirjasõbra, kes kirjutab kümne päeva vältel meile anonüümseid kirju. Tema isiku saime teada alles projekti viimasel päeval.

Pärast päevaseid õppetunde toimusid programmid talendishow'de ja kultuuriõhtutega. Kultuuriõhtutel tutvustati oma kodumaad,

räägiti rahvakommetest, õpetati tantse ja laule. Samuti sai proovida sellele maale oma-seid toite. Eestlaste laualt ei puudunud kilu, kali ja kohuke, viimast kiideti ja öeldi, et see on kõikide õhtute parim toit.

Õppekäigul käisime Banská Štiavnica linnas, kus rühmatöö ülesandeks oli rääkida kohalikega konfliktide vahendamise ning tutvustada neile üldisemalt seda teemat.

Oma tegevuse pidime nii üles filmima kui tegema fotojäädvustusi.

Lisaks sellele külastasime kaevandust, mis siiani toodab 500 kg kulda aastas. Linnake oli väike, itaaliapärase, paari kohviku ja mitme kristallipoeaga.

Viimane päev oli eriti emotsioonide rohke, kuna jätsime kõikidega hüvasti.

Soovitan teistelegi osaleda

noortevahetuses, see annab juurde uusi tutvusi, teadmisi ning avardab silmaringi. Samuti annab teadmisi erinevate kultuuride kohta, lisab julgust ja enesekindlust.

Tänu läbitud projektile võin nüüd öelda, et tean, kuidas lahendada konflikte nii, et mõlemale osapoolle oleks lahendus meeltemõda. Ja kindlasti tutvusin mitmete põnevate inimeste ja kultuuridega.